

— निम् *hinausschleichen* ÇĀṆḤ. Çā. 6, 13, 8. 7, 14, 12. 8, 8, 9. LĀTJ. 5, 10, 8. *ausziehen, sich in Bewegung setzen* R. 5, 73, 46. Vgl. यथानिःसृतम्.

— अग्निम् *sich hinbewegen* zu ĀCV. Çā. 5, 11, 1.

— विनिम् *hinausschleichen* ĀCV. Çā. 6, 12, 2 (विनिस्पृह्य fehlerhaft die Ausg.).

— परि *umschleichen, sich umherbewegen um* (acc.), *umherstreichen*: यद्बुवना पर्यसर्पत् RV. 1, 161, 12. KAUC. 2. MBH. 11, 139. 158. HARIV. 1144. R. 3, 32, 48 (med.). 6, 2, 23. Spr. (II) 3417. परिसर्पम् absol. ÇAT. Br. 7, 4, 1, 32. 10, 5, 5, 7. in Jmds Nähe sich aufhalten, Jmd aufsuchen MBH. 13, 6740. Vgl. परिसर्प fgg.

— प्र 1) *hin* —, *hineinschleichen, beschleichen, schließen in*: सोम इन्द्रम् RV. 8, 17, 7. प्र कुमारी न वीरुधः सर्पत् 10, 79, 3. यथौषधीः प्रसर्प-याङ्गमङ्गम् 97, 12. तमसि PAÑĀV. Br. 16, 1, 1. im Ritual VS. 10, 30. ÇAT. Br. 5, 4, 5, 4. सदेः TS. 3, 2, 4, 2. PAÑĀV. Br. 18, 2, 9. 9, 4. ÇĀṆḤ. Br. 13, 1. Çā. 6, 12, 1. 7, 7, 4. 13, 3, 13. ĀCV. Çā. 5, 7, 9. यथाप्रसृतं विनिःसृपति 6, 12, 2. — कुक्षा इव मनुष्येन्द्र भुङ्गाः कालचोदिताः । प्रसर्पमाणा मेदिन्यां ते व्यरोचत मार्गणाः ॥ MBH. 7, 5526. Bhaḡ. P. 3, 20, 48. *sich in Bewegung setzen, sich hinbewegen*: पुरः (so zu lesen) Kām. Nitis. 15, 16. Verz. d. Oxf. H. 48, b, 13. 117, a, 6. Bhaḡ. P. 8, 12, 29. 10, 62, 34. PAÑĀT. 120, 9. मृगाः प्रसर्पुर्वामम् BHATT. 14, 20. — 2) *hervorbrechen*: रुधिरा प्रसर्पता (so mit der ed. Bomb. zu lesen) MBH. 4, 1051. *anbrechen*: प्रसर्पति ततो धात्ते KATHĀS. 123, 172. — 3) *sich verbreiten*: यथाशनिर्धया विद्युम्यथा वारि प्रसर्पति ÇATR. 14, 48. आलर्क विषमिव सर्वतः प्रसृतम् UTTARAB. 20, 6 (27, 6). — 4) *zu Werke gehen, verfahren* Kām. Nitis. 15, 35. Spr. (II) 5812. *in einer best. Weise fortfahren* 5336. — 5) *fortschreiten* so v. a. von Stellen gehen: कर्म BHATT. 2, 29. — Vgl. प्रसर्प fgg. — caus. partic. प्रसर्पित *hinschleichen*: भुङ्गवद्वक्रगतिः (नवादक) R. 2, 13.

— अनुप्र *herzu* —, *nachschleichen*: सदे वै प्रसर्पतं पितरो ऽनु प्रसर्प-न्ति TS. 3, 2, 4, 5. कूर्मः 5, 2, 8, 4. यदश दशैर्कैकं चमसमनुप्रसृता भवति ÇAT. Br. 5, 4, 5, 3. — caus. *herumgehen lassen bei* (acc.): इतराननुप्रसर्पयेयुः (चमसम्) ĀCV. Çā. 9, 3, 19.

— अभिप्र *herbeischleichen* AV. 8, 6, 22.

— प्रतिप्र *wieder herbeischleichen* ĀCV. Çā. 5, 7, 11. 11, 4. 6, 5, 4.

— विप्र *hinundher schleichen, sich hinundher bewegen*: (नदी) शोभते विप्रसर्पत्ती प्रमदेव विभूषिता HARIV. 12103.

— संप्र *hin* —, *hineinschleichen* ÇĀṆḤ. Çā. 17, 7, 11. ÇAT. Br. 4, 2, 4, 9.

— Vgl. संप्रसर्पण.

— प्रति *zurückschleichen* KĀND. Up. 5, 2, 6. *hineinschlüpfen*: पर्वतः (so ed. Bomb.) । अस्तो नाम यतः संध्या पश्चिमा प्रतिस्पर्पति MBH. 5, 3806.

— वि 1) *umherschleichen, einerschleichen, eithergehen, sich hinbewegen*: पन्थाम् *den Weg entlang* VS. 23, 55. fg. MBH. 1, 8286. 3, 2096. 14997 (विसर्पमाणा). HARIV. 3442. 12108 (nach der Lesart der neueren Ausg.). R. GORR. 2, 102, 6. RAGH. 4, 53. 11, 29. Spr. (II) 4592. Bhaḡ. P. 3, 20, 32. 8, 7, 20, 8. 18. PAÑĀT. 198, 16. HIT. 10, 1. von Unbelebtem R. 2, 80, 20. Pfeile MBH. 7, 4161. गङ्गा 3, 9956. जलम् R. 1, 44, 17 (med.). Wolken R. GORR. 2, 5, 27. रजो घनम् VARĀH. BRH. S. 38, 6. वायुरप्यतरा — नाशक्रांतस विसर्पितुम् in Folge der vielen umherfliegenden Pfeile MBH. 7, 9374. — 2) *auseinandergehen, sich zerstreuen* RV. 10, 14, 9. — 3) *sich ausbreiten, — ver-*

breiten: पुरा क्रूरस्य विसर्पः (infin.) VS. 1, 28 (vgl. Schol. zu P. 1, 1, 40. 3, 4, 17. 8, 3, 110. 2, 3, 69. Vārtt. 2). AIT. Br. 3, 34. शब्दः MBH. 8, 2385. यथाप्सु पतितः शक्र तैलबिन्दुर्विसर्पति 13, 3186. धूमसंघातः HARIV. 11823. प्रूढाः 11824. नवपरिमलगन्धः (so zu lesen) Spr. (II) 3413. विषायिवत् — शोकज्वरः 6231. मनोरागस्तीव्रं विषमिव MĀLATIM. 32, 4. SĪH. D. 318. über (acc.): अयं ते बाष्पौघस्तुटित इव मुक्तामणिसरो विसर्पन्धाराभिर्लु-ठति धरणीं ज्वरिकायाः UTTARAB. 13, 9. fg. (18, 6, 7). — 4) *verbreiten*: ते विसर्पन्ति च ते यशः Bhaḡ. P. 4, 1, 31. — Vgl. विसर्प fgg. und विसृति. — caus. *verbreiten, ausbreiten* HARIV. 12165. R. 5, 75, 9.

— अनुवि *sich ausbreiten* MĀDHAVA, Nid. 1, 19.

— सम् *sich hin* —, *hineinschleichen*; mit acc.: त्रीत्समुद्गन् VS. 13. 31. *zusammengehen* AIT. Br. 5, 23. *einherziehen, sich hinbewegen* MBH. 4, 1759 (med.). 7, 8384. KATHĀS. 121, 280. MEGH. 29. कृपा 52. zu Jmd (acc.) *herantreten* MBH. 12, 10681 (med.). Vgl. संसर्प fg. und संस्पृ.

— अनुसम् *nachschleichen* ÇAT. Br. 5, 4, 2, 2. 5, 3. eine Schildkröte 7, 5, 9. TBR. 1, 8, 4, 1. °सर्पम् absol. KĀTJ. Çā. 24, 4, 47.

— उपसम् *sich hinschleichen* zu: औडम्बरीम् ÇAT. Br. 4, 6, 9, 21.

— विसम् s. विसर्पिन्.

सर्प (von सर्प) gaṇa पचादि zu P. 3, 1, 134. 1) adj. *schleichend*: s. पी-ठ°. — 2) m. a) (der Schleicher) *Schlange, Natter* AK. 1, 2, 4, 7. H. 1302. HALĀJ. 3, 18. RV. 10, 16, 6 (sonst im RV. nur अरि). AV. 10, 4, 23. 11, 3, 47. TS. 1, 5, 4, 1. 3, 1, 4, 1. 5, 2, 9, 5. 6, 1, 10, 4. 7, 3, 14, 1. ÇAT. Br. 3, 1, 8. 7, 4, 4, 5, 3. PAÑĀV. Br. 25, 15, 4. सर्पाणां वल्मीको गृहः KĀTH. 31, 12. M. 1, 44. 4, 126. 135. 11, 133. 139. 12, 42. aus Eiern geboren Suçr. 1, 4, 19. 203, 2. Arten und Namen 2, 265. fgg. °दृष्टाविरक्ति Spr. (II) 2677. सर्पाणां च विषं दत्ते 6905. °युक्ते गृहे 6901. सर्पो नावज्ञेयः 6902. सर्पाः पि-बन्ति पवनं न च दुर्बलास्ते 6903. परच्छिद्धानुजीविनः 6904. सर्पान् — ये नयन्ति वशं नराः 6906. fg. सर्पात्क्रूरतरः खलः 6899. सर्पो मल्लौषधिवशः ebend. वरं सर्पो न दुर्जनः 6900. मणिना भूषितः 2830. VARĀH. BRH. S. 10, 7. 33, 26. 53, 123. °विषप्रतिषेध Verz. d. Oxf. H. 309, a, 11. KATHĀS. 65, 86. 90. Bhaḡ. P. 7, 9, 14. am Ende eines adj. comp. f. स्त्री VARĀH. BRH. S. 25, 3. — b) pl. *best. übermenschliche Wesen* (neben Gandharva und ähnlichen Geschlechtern) *auf Erden, in der Luft und im Himmel* VS. 13, 6. TBR. 3, 1, 4, 6. ĀCV. GRHJ. 2, 1, 9. ÇAT. Br. 7, 4, 2, 28. दिव्य ÇĀṆḤ. GRHJ. 4, 15. AV. 8, 7, 20. 8, 15. 10, 29. 11, 6, 16. 9, 16. 24. 10, 1. 12, 1, 37. 46. VS. 24, 36. सर्पदेवज्ञानाः VS. 30, 8. TBR. 3, 12, 8, 2. ÇAT. Br. 11, 5, 2, 7. ĀCV. GRHJ. 2, 1, 9. 14. KAUC. 49. M. 1, 37. WEBER, GJOT. 94. MĀRK. P. 48, 22. Bhaḡ. P. 3, 20, 48. भोगवती नाम सर्पाणामालयः पुरी R. 4, 41, 52. सर्पाणामयनम् *eine best. Jahresfeier* ĀCV. Çā. 12, 5, 1. — c) N. pr. eines der 11 Rudra MBH. 1, 2566. HARIV. 11531. VP. 121, N. 17. WEBER, GJOT. 34. — d) *eine best. Constellation, wenn nämlich nur die drei un- günstigen Planeten in den drei Kendra stehen*, VARĀH. BRH. 12, 2. auch भुङ्ग genannt. — e) *Mesua Roxburghii Wight*. RATNAM. im ÇKDR. — 3) f. ई *Schlangenweibchen* ÇABDAR im ÇKDR. MBH. 1, 677. सर्पो कृत्ति किल स्नेहादपत्यानि न वेततः Spr. (II) 289. — 4) n. N. eines Sāman Ind. St. 3, 242, 6. मक्ता° ebend. — Vgl. काल°, कृष्ण°, कोलि°, पीठ°, ब्र-ह्म°, राज°, वृत्त°, श्वेत°, सार्प.

सर्पक्षि m. *Schlangen-Rshi*: Arbuda AIT. Br. 6, 1; vgl. ĀCV. Çā. 10, 7, 5.